

Szőcs Katalin

EMLÉK-PUZZLE

„... *van a mondat, és megpróbálni emlékezni arra, amiből a mondat született.*” (E. P.)

FARKAS ÉS PIROS MESÉJE

Most már csak magam őrzöm a meséjüket, nagymama már régen nincs, nem is volt hely a Házban, ahol összeszorultunk, és Farkas mondta széphazug meséit, okos-fölényesen, és Piros, nem mintha tudatában lett volna, de okosabban hallgatott, értelmezni próbálta a, talántán spontán gondolatokat, nem volt biztos benne, hogy kinek is szólnak, a fölény bölcsességei a létről, tanítómesék az élet értelméről, és neki szólnak-e, a Házban, csak Pirosnak, hogy összeszorultunk a tavaszban, és Farkas nem gonosz, csak a csend zavarta, mert nagymama sincs, mondani kellett valakinek valamit, hogy minden mesének van igazságmagva, amiben most te is benne vagy, kis Piros? Nagymama már régen nincs, és nélküle nem is lehet teljes a mese, Farkas is valami mást akart, Pirost, magának, hogy mondja széphazug meséit neki, télben, tavaszban, a nyár s az ősz kimaradt, átugorhatta, mert ő mesélt, és Pirosnak csak hallgatnia kellett, várni, hogyan ér véget a történet.

JELENTEM...

Egységparancsnok elvtárs, nem beszélek még jól románul, de jelenteni szeretném, egyik pionír fiú azt kiabálta nekem, hogy *măi, bozgoroaică!*, nem tudom, mit jelent, de ahogy mondta, biztos nem jó valami, és azt sem értem igazán, hogy büdös magyar, anyukám csak annyit válaszolt, hogy dehogy vagy te büdös, én igazán csak magyar vagyok, egységparancsnok elvtárs, de miért mit mondott, nem ártottam neki, egységparancsnok elvtárs, tetszik érteni, egységparancsnok elvtárs?

...Haza akarok menni.

MENEDÉK

Pici volt – a lakás, ahol éltünk. Szeretetlenül összezárva, téli hidegben a kályha körül. Megfőtt az édes kukorica. Mama megint elbóbiskolt. Ébresztő, mama, kezdődik a Szabó család! Jajjelkeim, hogy eltelt az idő!

De menedék. A sötétség elől. Onnan valaki biztosan figyel. Egy, bezárni az ajtót. Kettő, szekrényekbe, ágyak alá benézni, nincs itt senki, csak a pad-

lásfeljáró sötétje... Három, lekapcsolni a villanyt, hogy igen, ne ő lásson, én lássak ki az ablakon... hogy jön-e anyám a patikából... 10-kor zártak, már érkeznie kell... amíg feltűnik, befordul a sarkon, mintha úszna a levegőben, mintha szél lökné előre, felém, hogy legyen, legyen valakim, akivel megoszthatom a sötétséget.

A FÖLDÖN IS VANNAK POKLOK

Amikor csak úgy, a derült égből, amikor azt hiszed, tiéd a világ, mert ez volna a szabadság érzete, mikor reggel újra nekiindulsz reményekkel, hogy jó ez a föld, belakhatod, otthonos az útvonalad, és valaki biztosan rád vár valahol, nyitott kebelled vágtatsz, s az órákat sem méred, és akkor, pont akkor...

...előbukkannak az illetékesek, valahonnan a rejtekükből, valóban élőhús emberek, és akarnak-követelnek valamit tőled, igen, ezek volnának ők? Valóban léteznek. Félned kellene tőlük, amikor még félni sem tudsz, vagy nem is akarsz félni. Mikor? Hol? Kivel? Mit? Miért? Kitől hallotta, ki tanította erre? Hogy megtagadjam nagyapámat, aki az életre nevelt, letagadjak mindent, amiért vagyok, ami magam vagyok. Amit, amiért, azt hittem, amiért élek.

Miért torpansz meg, te lány, a Szamos-hídon? A világot nem zárhatod le magadban, megszűnik, ha te már nem vagy, s a szabadságot, ami benned is van, elnyelik a hullámok. Nem üríthettek ki, most csak úgy érzed. És várnak valakik rád!

AMIKOR FIATAL VAGY

keresgélisz, *meg szeretnéd mutatni magad* a világnak, illetve amilyen lehetnél, miért is néznél hátra, illúziók ködében lebegsz, nagy célokat keresel, jelölsz ki magad előtt, igazi élettársra várákazol, hogyha eljön, és vajon igazán ő lehet? A *Duna-part alsó kövén* hullámok nyaldossák lábad, engeded, mert hisz Attilánkra gondolsz, miért is rá? A tenger partján Posszeidon színeváltozására vársz, hogy megtapasztald, amikor egy óriáshullám a mélybe vág. A világot akarod magyarázni, legyőzhetetlen nagyívű eszméssel, pedig ezek győznek le, mert nagyon hiszel bennük.

Hogy egy miféle posszeidon a mélybe vágjon.

ÉS EMLÉKEZNI KELL

Scheisse Ungarn, nem látod, hogy bejöttem?! Mars ki a fürdőből!

Ezzel kezdődött a történet, amit elmesélt. Valahogyan fennakadt gyermeki tudatomban. Esti mesének szánhatta háborús históriáját. Derúsen is

mondta, akkor beleillett álomváró hangulatomba. És mert a Jó győzött a Rossz ellen, ahogy mondták, később az iskolában is. Így ültették belém azt is, hogy majd eljön a jó királyfi értem. Arról nem beszéltek, hogy esetleg sokáig kell rá várni, de mindenképpen eljő, okos-türelmesen ki kell tartani.

...És akkor az én apám felpofozta megaláztatásában a harcos bajtárs németet, hogy az elterült a földön. Így az én apám, aki nem lőtt le senkit. Az ellenséget kellett volna. Nem akart vitéz lenni. Haza akart menni. Az igazságát, emberi méltóságát védte, szűröm le én most. Aztán bújtattak a bajtársak – folytatta. – Megúsztam, mert egyik éjjel titokban visszavonultak. A háborúnak még nem volt vége, de nekünk a szabadulás volt.

Honnan tudhatták volna, hogy hazafelé az oroszok marhavagonja várja őket Máramarosban. A vonat, amely tbiliszi lágerbe viszi őket. Ivóvíz nélkül. Talán ezért járt élete végéig korsóval a forráskútra, munka után, füttyörészve. Szabad volt.

De a történeteknek soha nincs végük. Láncokba kapcsolódva viszik tovább az életet, bennünk, hogy emlékezzünk.

KÉTSÉGEK

Ez is elmúlt, eltelt. Naponta, percente, megismételhetetlenül lezárul valami, csak a kimondott szavak súlya marad meg, visszavonhatatlanul. Naponta örülhetsz az új virradatnak, ez is kiváltság. Történnek a dolgok, veled, vagy nélküled, nem te akartad, nem te döntötted el, de mint epizódszereplő, a tér része vagy, a te időd telik, és beleragadsz, az határoz meg, ha csak szemlélőként is. Magányodban befelé tágíthatod, de kilépve valami már el-suhant, elsietett melletted. Megtörténtek rabja leszel.

PERSPEKTÍVÁK

Kinézek az ablakomon. Fényből sötétbe. Sötétből fénybe. Sötétből sötétbe. Fényből fénybe.

AKIK ELMENTEK,

és hogy elmentek, hogy elhagytak, itt maradtunk, mert még maradunk, miért fáj, hogy fáj, hogy nincsenek, mert nincsenek, hogy nem cseng a telefon, hogy törölni a számot a memóriából, s hogy arra már nem vezet út, hogy a lehet már nem lehet, más nem lehet, mert ők voltak...

...és nem lehet már a lehet.